

- следует выделять разные критерии конкурентоспособности предприятия в зависимости от горизонта планирования и управления.
- основным показателем конкурентоспособности на оперативном уровне является интегральный показатель конкурентоспособности продукции.
- на тактическом уровне конкурентоспособность предприятия обеспечивается его общим финансово-хозяйственным состоянием и характеризуется комплексным показателем его состояния.
- на стратегическом уровне конкурентоспособность предприятия характеризуется инвестиционной привлекательностью, где критерий - рост стоимости бизнеса [2].

Литература.

1. Философова Т.Г. Конкуренция и конкурентоспособность / Философова Т.Г. – М.: ЮНИТИ-ДАНА. 2007. – 271 с.
2. Маслова Т.Д. Маркетинг / Маслова Т.Д., Божук С.Г., Ковалик Л.Н. – СПб.: Питер, 2002. – 295 с.

ОБґРУНТУВАННЯ МЕТОДУ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Устименко І. В., студентка

Науковий керівник: Догадайло Я. В., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Аналіз та оцінка економічної результативності діяльності має спиратися на власну методичну основу. Можна виділити два основні напрямки аналізу та оцінки результатів діяльності підприємства: перший – аналіз здійснюється за допомогою системи показників; другий – зведення обраної системи показників в один узагальнюючий показник. Автор роботи погоджується з тими дослідниками, які стверджують, що роль оціночного показника не може виконувати жодний абсолютний показник, бо неправомірно виділяти із сукупності змін сторін виробничої діяльності більш чи менш важливі. Спираючись на те, що економічна результативність (ЕР) є складною багатокритеріальною величиною, необхідно обрати метод аналізу, який врахував би всі складові її елементи, давав комплексний результат та дозволив проаналізувати всі зміни, що відбулися в фінансово-господарській діяльності підприємства. Для вибору такого методу були сформульовані наступні вимоги: специфічність, універсальність, широта, лаконічність, доступність та повно системність. В результаті проведеного дослідження було виявлено, що для вимірювання ЕР найбільш досконалим є матричний метод, так як він відповідає всім сформульованим вимогам. Всі інші методи не відповідають вимозі універсальності – тобто вони не дозволяють при аналізі охарактеризувати зміни всіх критеріїв ЕР діяльності підприємства.

Для кількісної оцінки ЕР та окремо її критеріїв можна застосувати на базі матричного методу відповідний метод, що передбачає побудову інтегрального

показника. Для узагальнення показників, що характеризують ЕР діяльності підприємства найбільше підходить метод середньої геометричної (таблиця 1).

Таблиця 1 - Відповідність методів узагальнення результатів діяльності вимогам

Вимоги Методи	Теоретична обґрунтованість	Пропорцій ність	Систем- ність	Кількість збігів		Ранг
				<i>n</i>	%	
1. Метод середньої арифметичної	+	-	+	2	66,3	2
2. Метод середньої геометричної	+	+	+	3	100	1
Кількість методів, що відповідають вимозі	2	1	2	-	-	-

Для побудови інтегрального показника оцінки ЕР доцільно використовувати метод лексикографічної оптимізації, який задовольняє всім визначеним вимогам (таблиця 2). Узагальнення всіх показників матричної моделі доцільно здійснити, розбивши всю сукупність показників матриці на змістовні групи та усереднюючи їх оцінку методом середньої геометричної. Поєднати узагальнюючі оцінки кожної групи в кількісну оцінку критеріїв економічної результативності доцільно використовуючи метод лексикографічної оптимізації.

Таблиця 2 - Відповідність методів кількісної оцінки вимогам

Вимоги Методи	Інфор- матив- ність	Ваго- мість	Легка інтерпре- тація	Виявлення слабких боків	Однакова вимір- ність	Кількість збігів		Ранг
						<i>n</i>	%	
1. Метод середньої арифметичної	+	-	-	-	+	2	40,0	3
2. Метод середньої геометричної	+	-	-	-	+	2	40,0	3
3. Метод таксономії	-	-	+	-	+	2	40,0	3
4. Метод радара	-	-	+	-	-	1	20,0	4
5. Метод рейтингової оцінки	+	+	+	-	+	4	80,0	2
6. Метод лексикографічної оптимізації	+	+	+	+	+	5	100	1
Кількість методів, що відповідають вимозі	4	2	4	1	5	-	-	-

Таким чином в результаті проведеного аналізу обґрунтована доцільність використання методу середньої геометричної як методу оцінки критеріїв першого рівня та методу лексикографічної оптимізації для оцінки критеріїв другого рівня та ЕР підприємства в цілому. До критеріїв першого рівня відносять: прибутковість, продуктивність та економічність. До критеріїв другого рівня відносяться: дієвість, положення на ринку та ефективність розвитку.

Література.

1. Матричное моделирование и комплексный анализ результатов хозяйствования: сб.науч.тр. — Таллинн: ТПИ, 1985. — 144 с.
2. Венсел В. Измерение динамики экономической эффективности производства по матричной модели / В. Венсел // Матричное моделирование и комплексный анализ результатов хозяйствования. – Таллинн: ТПИ. – 1985. – С. 63 – 71.
3. Луур Х.А. Использование обобщающих оценок хозяйственной деятельности в анализе работы экономических объектов разных уровней управления / Х.А. Луур // Методологические проблемы современной статистики. - Таллинн: ТПИ. - 1987. - С. 26 - 50.

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Венжега Р. В., аспірант

*Науковий керівник: Чекіна В. Д., к.е.н., ст. наук. співробітник
Інститут економіки промисловості НАН України*

Вугільна промисловість є базовою галуззю в економіці України. Від її стабільного функціонування та розвитку залежить робота коксохімічного та металургійного секторів, а також сталого виробництва енергетики. Державні підприємства України завжди характеризувалися низькими показниками діяльності через глибоку збитковість (у 2013 р. виручкою від продажу вугільної продукції покривалось 36 % витрат на виробництво), неефективне управління (державна підтримка підприємств не стимулювала їх до пошуку резервів зростання виробництва продукції), низьку продуктивність праці, збільшення кредиторської заборгованості, що у 2013 р. більш ніж у 2 рази перевищувала річну вартість виробленої продукції [2, с. 14].

У зв'язку з бойовими діями ситуація у галузі стала критичною: порушено залізничне сполучення, виникли труднощі у поставці матеріалів та гірничого обладнання на вуглевидобувні підприємства, зменшилися обсяги видобутку вугілля, наявний ряд соціальних проблем, пошкоджена промислова інфраструктура, частина підприємств затоплені та не підлягають відновленню.

Проблемам реформування підприємств вугільної промисловості України приділяли значну увагу вчені О.І.Амоша [1], Ю.З.Драчук, Л.Л.Стариченко, Д.Ю.Череватський [2]. У працях дослідників розглядається реформування